

בני יששכר מאמרי סיון מאמר ה' אות יט

להאמין בדברי הנביאים והחכמים אשר כתבו קיצים ברוח קדשם הגם שכבר עברו, ואיך יצדקו ב' אמונות הללו, אלא על כרחך ישנו באפשרי בחיקו הש"י לקיים הבטחתו במהרה בימינו ובודאי יבא משיח, וגם דברי חכמים יתקיימו אשר רוח י"י דבר בם, כגון מה שמבואר במדרש הנעלם שהגאולה ותחיית המתים בשנת ת"ח"ט מחוייבים אנחנו להאמין שיקיים כן הגם שכבר חלף ועבר הזמן, הנה רחוק הדבר משכילנו איך יכול דבר זה להתקיים, זא"ת נשים אל לבנו כשתהיה הגאולה במהרה בימינו יתגלה לנו האין יקויים הכל, וכן בכל שאר הקיצים, הבן הדבר.

ובאמונה הלזו מחוייבים אנחנו להאמין גם בנידון אריכות הגלות החל הזה, הגם שכפי הנראה מדברי הנבואה כל היום דו"ה" נגזרה הגלות רק עד סוף אלף החמישי הו"ד אשר נהפך וכו', וכבר עברו עידן ועידנים ואנחנו לא נושענו, וגם כמה וכמה קיצים מבוארים בזהר הקדוש ובספרים קדמונים בעלי רוח הקודש האמיתיים וכבר עברו, הנה יתבהל הרעיון בראותו כל זאת, אמנם כי כן מחייב האמונה עפ"י התורה והנבואה להאמין בהש"י שהוא כל יכול אפילו ב' הפכיים שאין השכל יכול לחייב, על כן מחוייבים אנחנו להאמין בביאת משיחנו במהרה בימינו, גם מחוייבים אנחנו

הא דתניא אם יאמרו *³³² לך קח שדה שדה אלף דינר דינר אחד אל תקח. פרש"י ז"ל ³³³ מפני שהוא קץ הגאולה. ולפי פירושו יש לנו לומר ובעונותינו שרבו יצאו מהם מה שיצאו ולא נתקיימו דברי התנא. ואינו נכון בעיני. ולכך נראה לפרש שהם היו יודעין כי לאותו הזמן ראויין ליגאל אלא אם כן גרמו עונות מרובים. ואם רבו אותם עונות לעכב המשיח, שראויים הדור ההוא ליענש שירבו הגזרות עליהן ויוציאו הקרקעות מתחת ידן ³³⁴ כנ"ל.

דברי תורה (מונקאטש) ח"ב, צד

אם מותר לחשב קץ הגאולה - דברי רש"י על זמן החורבן
אולם במה שכתב בענין הגדולים שכתבו זמן הקץ בספריהם. הנה אין רצוני להאריך בזה, והרבה יש לדבר, ולא יכילו הרבה מאות ניירות, ועל כל פנים לדחות לגמרי ולדבר סרה על המחשבי קיצין בודאי אסור להאמין שיצא מפי אותו צדיק משפאלא זי"ע, כיון שהוא נגד גמרא מפורשת בעבודה זרה (פ, ט): "אחר ארבע מאות שנה לחורבן הבית, אם יאמר לך אדם קח שדה שדה אלף דינרים בדינר אחד לא תקח". פירש רש"י (ד"ה אל תקח): "שהיא קץ הגאולה ותקבץ להר הקודש נחלת אבותיך, ולמה תפסיד הדינר", עד כאן לשונו הקדוש. אשר ימס לבבנו בקראנו אלו הדברים בקדושת לשונו, ואשר עברו ימים רבות ושנים נוראים מזמן ההוא והלאה, ועדיין בן דוד לא בא, ולפלא כי מאור עינינו ורבינו רש"י ז"ל פירש כנזכר לעיל בעבודה זרה שם, אם כי בזמנו (ה"ה) כבר עברו עוד יותר משיש מאות שנה גם מזמן הנזכר, ואף על פי כן כתב שם במתק לשונו כנזכר (כאשר ירגיש הקורא הדברים), כאילו היה עוד תקוה לזמן ההוא קודם ארבע מאות שנה לחורבן הבית, (אם כי באמת אז כבר שש מאות שנה ויותר גם לאחר זמן הנזכר).

ספר הזוהר ח"א

מדרש הנעלם דף קלט ע"ב

ה"ד ציוס הווא יהיה יי' אחד ושמו אחד • ר"ה בן ערך הוה יתיב והוה קא מלעטר צנפשו טפי • עאל לקמיה ר' יהושע א"ל חיוז נהירו דבולגנא דעלמא למה חשוכן א"ל חיוז ודחילו סגי עאל צי דהא אנא חמי מה דלעטרו חברנא מארי מתניתא דשראת עלייהו רוח קדישין והווא דלעטרו דבשתיחא יהא פורקנא שפיר אכל אנא חמי חורב יתרא על אינון דיירי עפרא דבאלף שתיחא לזמן (שמות י' א) ארבע מאות ותמניא שנין מניה יהיו קיימן כל דיירי עפרא בקיומיהון ובגיני כך לעטרו חזירנא על פסוקא דקרא לון בני ח"ת ח"ת דיתערון לח"ת שנה והיינו דכתיב (ויקרא כ"ה) בשנת היצול הזאת תשובו איש אל אחוזתו כשיתלס הזאת שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא תשובו איש אל אחוזתו אל נשמתו שהיא אחוזתו ונחלתו (עוד) א"ר יהושע לא

והנה אגיד לך פרט אחד בדבר את אשר עם לבבי בכדי לנחם נפשות העגומים ולחזק האמונה, הנה בירמיה ל"א ל"ז כתיב, הנה ימים באים נאום י"י ונבנתה העיר לי"י וכו', והנה תיבת באים הוא קרי ולא כתיב, ואחשבה לדעת, דהנה הזמן נברא בכל עת ובכל זמן, למשל אחרי ככלות השנה הנה השנה ההוא חוזרת לנרתיקה ונשפע מעולם העליון מלמעלה מן הזמן אל תחת הזמן שנה אחרת², והנה נרמז לנו בדברי הנביא בתיבת באים שלא נכתב בגבול האותיות, להורות שאותו הזמן אשר בו הקץ לא יבא בגבול הזמן מעולם העליון רק כאשר יבוא, ממילא תבין דהשנים אשר דברו חכמים ברוח קדשם עדיין השנה הזאת נשארה בגבאי מרומים עד אשר יבוא הזמן ויהיה בכתב ובגבול הנה ימים באים ויתראה לעין כל שכל דברי הנביאים והחכמים קיימים, הבן מאד הדבר³, הנה כתבתי לך ברמז פרט אחד הנלענ"ד, אבל הש"י הוא היודע האין יקויים הכל ועלינו בחובה להאמין אמונת אומן ודבר אלקינו יקום לעולם, בין והתבונן.